

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A., akciovej spoločnosti M.**, so sídlom v M., IČO: X., proti žalovanej **JUDr. I. K.**, advokátke so sídlom v K., zastúpenej JUDr. A. F., advokátom so sídlom v K., **o zaplataenie 6 339,37 € (190 980 Sk)** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12 C 1053/2000, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 277/2007, rozsudku Okresného súdu Košice I z 1. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-88 a uzneseniu Okresného súdu Košice I z 28. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-93, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 277/2007, rozsudok Okresného súdu Košice I z 1. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-88 a uznesenie Okresného súdu Košice I z 28. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-93 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa v konaní domáhal náhrady škody, ktorú mu mala spôsobiť žalovaná pri jeho zastupovaní v konaní vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11 C 50/1995. Tvrdil, že nesplnila a zanedbala povinnosti, ktoré jej vyplývali z právneho vzťahu založeného mandátnou zmluvou uzavretou účastníkmi 21. apríla 1999 v zmysle § 566 Obchodného zákonníka (ďalej len „mandátna zmluva“), resp. z právneho vzťahu zastúpenia klienta a advokáta pri poskytovaní právnej pomoci v zmysle zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii (ďalej len „zákon č. 132/1990 Zb.“). Škoda podľa názoru žalobcu spočívala v jeho majetkovej ujme, ktorá u neho nastala uhradením trov proti nemu vedenej exekúcie; tieto trovy by mu nevznikli, pokiaľ by žalovaná riadne plnila svoje zmluvné a zákonné povinnosti.

Okresný súd Košice I rozsudkom z 1. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-88 žalobu zamietol s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že na základe mandátnej zmluvy žalovaná zastupovala žalobcu v konaní pred Okresným súdom Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995 a ako jeho právna zástupkyňa sa zúčastnila aj pojednávania 8. februára 2000; v ten istý deň jej bola doručená výpoveď žalobcu z mandátnej zmluvy (v zmysle mandátnej zmluvy výpovedná doba uplynula 30. apríla 2000). Žalovaná sa súdneho pojednávania, ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku na 11. február 2000, nezúčastnila. Keďže ani jeden z účastníkov uvedeného konania neoznámil vec prejednávajúcemu súdu, že žalobkyni bola daná výpoveď z mandátnej zmluvy alebo že plnomocenstvo udelené advokátke bolo odvolané, doručoval Okresný súd Michalovce rozsudok z 11. februára 2000 sp. zn. 11 C 50/1995 naďalej žalovanej (ako zástupkyňi žalobcu), ktorá súdnu zásielku s rozsudkom prevzala 15. mája 2000 a 20. júna 2000 ju vrátila súdu s tým, že od 1. mája 2000 už žalobcu nezastupuje. O tomto rozsudku Okresného súdu Michalovce sa žalobca dozvedel až z jemu doručeného upovedomenia o nariadení exekúcie. Žalobca požiadal o doručenie vykonávaného rozsudku, ktorý následne napadol odvolaním; odvolací súd ale jeho odvolanie odmietol ako oneskorene podané s tým, že napadnuté rozhodnutie medzitým nadobudlo právoplatnosť. V rámci exekučného konania vznikla žalobcovi (o.i.) povinnosť zaplatiť trovy exekúcie vo výške 381 960 Sk. So zreteľom na tento skutkový stav súd prvého stupňa vychádzal z § 574 ods. 3 Obchodného zákonníka a dospel k záveru, že žalovaná od účinnosti výpovede bola povinná nepokračovať ďalej v poskytovaní právnej pomoci, ukončením mandátnej zmluvy zaniklo i plnomocenstvo, ktoré jej bolo udelené. Z týchto dôvodov žalovaná nebola povinná oznamovať súdu ukončenie zastupovania a ani vrátiť súdu rozsudok Okresného súdu Michalovce, ktorý jej bol doručený; povinnosť oznámiť súdu zánik právneho vzťahu zastúpenia zaťažovala mandanta (žalobcu). Rozsudok Okresného súdu Košice I z 1. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-88 napadol žalobca odvolaním.

Uznesením z 28. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-93 Okresný súd Košice I žalobcu zaviazal nahradiť do 3 dní trovy konania žalovanej vo výške 66 910,50 Sk a štátu vo výške 304 Sk. Aj toto rozhodnutie napadol žalobca odvolaním.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací rozsudkom z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 277/2007 potvrdil obe rozhodnutia napadnuté odvolaniami žalobcu. Účastníkom

nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že výpoveďou mandátnej zmluvy zaniklo i plnomocenstvo udelené žalovanej, lebo mandátna zmluva je v podstate zmluvou o splnomocnení na zastupovanie podľa zákona o advokácii. V dôsledku toho povinnosť zastupovať žalobcu skončila žalovanej vypovedaním plnomocenstva. I keď žalovaná neoznámila súdu termín vyhlásenia rozsudku, nemohla tým žalobcovi spôsobiť škodu, lebo bolo predovšetkým na ňom, aby sa „sám staral o spory, v ktorých bol účastníkom“ a mal súdu „generálnym oznámením dať na vedomie zánik plnomocenstva vo všetkých veciach, v ktorých ho žalovaná zastupovala, lebo zánikom mandátnej zmluvy tieto povinnosti prevzal na seba“. Odvolací súd dodal, že žalobca nesplnil, čo mu vyplynulo z právoplatného rozhodnutia súdu, preto chýba súvislosť medzi trovami exekúcie, ktoré musel žalobca zaplatiť, a konaním žalovanej. Ak teda neexistuje súvislosť medzi konaním žalovanej a vznikom škody, nemôže za túto škodu zodpovedať. Nie je preto rozhodujúca ani tá skutočnosť, či a kedy zaniklo udelené plnomocenstvo – určujúcim je, že žalovaná svojím konaním nemohla žalobcovi spôsobiť škodu, lebo povinnosť zaplatiť trovy exekúcie mu uložil súd. Žalovaná nemôže niesť zodpovednosť za škodu, ktorá žalobcovi vznikla po zániku právneho vzťahu zastúpenia. Z týchto dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny. Správne je aj uznesenie o trovách prvostupňového konania.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na základe podnetu žalobcu napadol rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 277/2007, rozsudok Okresného súdu Košice I z 1. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-88 a uznesenie Okresného súdu Košice I z 28. júna 2007 č.k. 12 C 1053/2000-93 (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“) mimoriadnym dovolaním, v ktorom vyslovil názor, že spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, ku ktorému došlo predovšetkým v dôsledku nesprávnej interpretácie § 574 ods. 3 Obchodného zákonníka. Podľa generálneho prokurátora bolo po účinnosti výpovede mandátnej zmluvy povinnosťou žalovanej (mandatára) upozorniť žalobcu (mandanta) na opatrenia potrebné na to, aby sa zabránilo vzniku škody bezprostredne hroziacej mandantovi nedokončením poskytovania právnej pomoci. Súd sa otázkou splnenia preventívnej povinnosti mandatára podľa tohto ustanovenia nezaoberali, riešili iba otázku zániku plnomocenstva; nevzali vôbec na zreteľ, že žalobkyňa nesplnila svoju povinnosť mandatára upozorniť žalobcu ako mandanta, že na 11. februára 2000 je nariadený termín súdneho pojednávania, na ktorom bude vyhlásený rozsudok. Neoznámenie tejto skutočnosti malo za následok, že prvostupňový rozsudok nadobudol právoplatnosť bez vedomia mandanta, ktorému tým bolo zabránené podať

odvolanie. Podľa názoru vysloveného v mimoriadnom dovolaní žalovaná postupovala tiež v rozpore s § 13 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb., a to tým, že 15. mája 2000 (po uplynutí výpovednej doby v zmysle mandátnej zmluvy) osobne prevzala rozsudok Okresného súdu v Michalovciach a tento nevrátila obratom súdu s tým, že už nie je jeho právnu zástupkyňou, ale ho zaslala súdu až s dlhším časovým odstupom. Z uvedených dôvodov žiadal generálny prokurátor napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu poprela, že porušila povinnosť vyplývajúcu z § 574 ods. 3 Obchodného zákonníka. Skutočnosť, že 11. februára 2000 mal byť Okresným súdom Michalovce vyhlásený rozsudok, nemožno považovať za hrozbu vzniku škody, a tým menej za bezprostrednú hrozbu vzniku škody. Navyše, účasť na súdnom pojednávaní je právom, nie však povinnosťou účastníka konania. Neúčasťou na vyhlásení rozsudku spravidla ku škode nedochádza, a preto jej vznik ani v danom prípade žalobcovi nehrozil. Predmetným postupom žalovanej nebola porušená prevenčná povinnosť. Neexistuje ani príčinná súvislosť medzi tým, že žalovaná žalobcovi neoznámila termín vyhlásenia rozsudku Okresného súdu Michalovce z 11. februára 2000 sp. zn. 11 C 50/1995 a tým, že uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť bez toho, aby sa žalobca o ňom dozvedel a mohol využiť procesné oprávnenie napadnúť ho odvolaním. Pokiaľ žalobca súdu neoznámil ukončenie zastupovania, spôsobil sám, že rozsudok bol doručovaný žalovanej a že jeho odvolanie muselo byť odmietnuté ako oneskorene podané. Žalovaná rovnako poprela aj porušenie svojich povinností advokátky vyplývajúcich z § 13 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb. Predmetné ustanovenie sa podľa jej názoru týka iba práv a povinností, ktoré tvoria obsah (existujúceho) právneho vzťahu klienta a advokáta. V danom prípade už ale v čase prevzatia uvedeného rozsudku Okresného súdu Michalovce (15. mája 2000) tento právny vzťah medzi účastníkmi nebol – zanikol uplynutím výpovednej doby (30. apríla 2000). Celkom neakceptovateľný je právny záver generálneho prokurátora, že zodpovednosť žalovanej za spôsobenú škodu vyplýva z § 21 zákona č. 132/1990 Zb. Toto ustanovenie je totiž použiteľné iba v prípadoch, v ktorých rozhodujúce skutočnosti nastali za existencie právneho vzťahu medzi advokátom a klientom. Zo všetkých týchto dôvodov žalovaná žiadala mimoriadne dovolanie zamietnuť a priznať jej náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez

nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z hľadiska skutkového nie je sporné uzavretie mandátnej zmluvy 21. apríla 1999, zastupovanie žalobcu žalovanou v konaní pred Okresným súdom Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995 (vid' generálne plnomocenstvo zo 14. apríla 1999 založené na č.l. 179 spisu Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995), účasť žalovanej na pojednávaní 8. februára 2000 a neúčasť na vyhlásení rozsudku 11. februára 2000, vypovedanie mandátnej zmluvy žalobcom (výpoveď z 28. januára 2000 prevzala žalovaná osobne 8. februára 2000), uplynutie výpovednej doby 30. apríla 2000, neoznámenie vypovedania mandátnej zmluvy účastníkmi konania, prevzatie rozsudku Okresného súdu Michalovce z 11. februára 2000 sp. zn. 11 C 50/1995 žalovanou 15. mája 2000 (vid' č.l. 246 spisu Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995) a vrátenie predmetného rozsudku tomuto súdu 20. júna 2000 s tým, že žalovaná žalobcu už od 1. mája 2000 nezastupuje (vid' č.l. 248 spisu Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995). Sporným nie je ani to, že rozsudok Okresného súdu Michalovce z 11. februára 2000 sp. zn. 11 C 50/1995 nadobudol právoplatnosť 31. mája 2000 a že v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom J. B. pod sp. zn. Ex 337/2000 vznikla žalobcovi povinnosť zaplatiť trovy exekúcie vo výške 381 960 Sk. Sporným aj v konaní o mimoriadnom dovolaní zostalo, či žalovaná zodpovedá za zníženie majetku žalobcu, ktoré u neho nastalo zaplatením trov tohto exekučného konania.

Generálny prokurátor vychádza z názoru, že žalovaná zodpovedá za majetkovú ujmu žalobcu, ktorú mu spôsobila ako mandatárka (§ 574 ods. 3 Obchodného zákonníka) a advokátka (§ 12 ods. 3 a § 21 zákona č. 132/1991 Zb.).

Mandátnou zmluvou sa mandatár zaväzuje, že pre mandanta na jeho účet zariadi za odplatu určitú obchodnú záležitosť uskutočnením právnych úkonov v mene mandanta alebo uskutočnením inej činnosti a mandant sa zaväzuje zaplatiť mu za to odplatu (§ 566 ods. 1 Obchodného zákonníka). Mandant môže zmluvu kedykoľvek čiastočne alebo v celom rozsahu vypovedať (§ 574 ods. 1 Obchodného zákonníka). Od účinnosti výpovede je mandatár povinný nepokračovať v činnosti, na ktorú sa výpoveď vzťahuje. Je však povinný mandanta upozorniť na opatrenia potrebné na to, aby sa zabránilo vzniku škody bezprostredne hroziacej mandantovi nedokončením činnosti súvisiacej so zriaďovaním záležitosti (§ 574 ods. 3 Obchodného zákonníka). Pre účely prejednávanej veci (najmä so zreteľom na niektoré názory zaujaté súdmi nižších stupňov) dovolací súd poznamenáva, že mandátna zmluva je dvojstranný právny úkon, ktorý sa týka (*vnútorného*) vzťahu mandanta a mandatára; na jej základe vznikajú zmluvným stranám ich vzájomné subjektívne práva a povinnosti. Zatiaľ čo dohoda o právnom zastúpení obsiahnutá v mandátnej zmluve je dvojstranný právny úkon, plnomocenstvo je jednostranný právny úkon splnomocniteľa, ktorým voči tretím osobám (*navonok*) vyhlasuje, že splnomocnil určitú osobu, aby ho v rozsahu vymedzenom v plnomocenstve zastupovala. Zánik právneho vzťahu založeného mandátnou zmluvou nemá bez ďalšieho za následok zánik plnomocenstva.

V zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb., ktorý treba v danej veci aplikovať z dôvodu, že k tvrdenému vzniku škody došlo v roku 2000 (t.j. za účinnosti tohto zákona), je advokát pri výkone advokácie povinný zachovávať Ústavu, zákony a predpisy vydané na ich vykonanie a v ich medziach riadiť sa príkazmi klienta. Advokát je povinný chrániť práva a oprávnené záujmy zastupovaného, konať pri tom svedomite, dôsledne využívať všetky zákonné prostriedky a uplatňovať, čo podľa svojho presvedčenia a príkazu klienta pokladá za prospešné (§ 13 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb.). Advokát je povinný dbať na to, aby jeho právna pomoc bola účelná a hospodárna (§ 13 ods. 3 zákona č. 132/1990 Zb.). Advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie; zodpovednosť advokáta sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo jeho pracovníkom (§ 21 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb.). Advokát sa zbaví zodpovednosti podľa odseku 1, ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho žiadať (§ 21 ods. 4 zákona č. 132/1990 Zb.).

Zákon č. 132/1990 Zb. určuje aj povinnosti advokáta pri plnení záväzkov zo zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, ktorá má z hľadiska platnej zákonnej typológie záväzkov zásadne všeobecnú povahu zmluvy mandátnej alebo príkaznej. Ustanovenia tohto zákona, ktoré upravujú práva a povinnosti advokáta, vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú klientovi (viď § 13 až 21 tohto zákona), predstavujú osobitnú právnu normu (*lex specialis*) voči tým ustanoveniam Obchodného zákonníka, ktoré upravujú práva a povinnosti mandátára [vrátane jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú mandantovi (viď § 567 až 576 tohto zákonníka)] a majú povahu všeobecnej právnej úpravy (*lex generalis*). Vzhľadom na to, že všeobecnú úpravu práv a povinností mandátára zariaďujúceho právne záležitosť mandanta (obsiahnutú v Obchodnom zákonníku) možno aplikovať len ak nie je osobitná úprava práv a povinností advokáta pri výkone advokácie (*lex specialis derogat generali*), nemožno súdom v danej veci vytýkať, že sa sústredili na otázku porušenia povinností žalovanej ako advokátky zastupujúcej žalobcu a že sa nezaoberali otázkou, či žalovaná bola povinná upozorniť mandanta na opatrenia potrebné na to, aby sa zabránilo vzniku škody bezprostredne hroziacej mandantovi nedokončením činnosti súvisiacej so zariaďovaním záležitosti (§ 574 ods. 3 veta druhá Obchodného zákonníka). Podľa zákona č. 132/1990 Zb. je totiž povinnosťou advokáta informovať klienta o aktuálnom stave veci a svedomito postupovať tak, aby boli oprávnené záujmy klienta chránené. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že v čase, v ktorom mala žalovaná zanedbať plnenie uvedenej povinnosti (pred právoplatným skončením konania vedeného na Okresnom súde Michalovce sp. zn. 11 C 50/1995), o žiadnu bezprostredne hroziacu škodu v podobe trov exekučného konania, ani nemohlo ísť.

I. Všeobecne treba uviesť, že zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú klientovi v súvislosti s výkonom advokácie (§ 21 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb.) je objektívna zodpovednosť (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemožno zbaviť. Táto zodpovednosť je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch predpokladov: a/ činnosť súvisiaca s výkonom advokácie, b/ vznik škody, c/ príčinná súvislosť medzi činnosťou advokáta súvisiacou s výkonom advokácie a vznikom škody. Splnenie uvedených predpokladov zodpovednosti musí byť v konaní jednoznačne preukázané; dôkaznú povinnosť má v tomto smere poškodený.

a/ Z ustanovenia § 1 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb. možno vyvodiť, že *výkonom advokácie* je najmä obhajovanie v trestnom konaní, zastupovanie fyzických a právnických osôb pred súdmi, štátnymi orgánmi a inými právnymi subjektmi, spisovanie listín,

poskytovanie právnych rád a spracovávanie právnych rozborov. O výkon advokácie relevantný z hľadiska § 21 zákona č. 132/1990 Zb. ide bezpochyby najmä v prípade výkonu advokácie, pri ktorom advokát porušuje povinnosti stanovené zákonom č. 132/1990 Zb.

Advokát je povinný svedomito chrániť práva a oprávnené záujmy klienta, dôsledne využívať všetky zákonné prostriedky, uplatňovať, čo podľa svojho presvedčenia a príkazu klienta pokladá za prospešné a dbať o to, aby jeho právna pomoc bola účelná (§ 13 ods. 2 a 3 zákona č. 132/1990 Zb.). Súčasťou týchto povinností je bezpochyby tiež povinnosť advokáta riadne a včas (priebežne) informovať klienta o postupe pri vybavovaní veci a o všetkých nových okolnostiach relevantných z hľadiska veci, v ktorej ho zastupuje. Uvedené povinnosti má advokát počas celej existencie právneho vzťahu založeného zmluvou o poskytnutí právnej pomoci. Treba dodať, že svedomitým nie je taký výkon advokácie, ktorý nesie znaky ľahostajnosti, nedôslednosti, nedostatočného záujmu o klienta a jeho vec, resp. ktorý nezohľadňuje reálny stav vecí alebo tento stav nedoceňuje.

b/ *Škodou* sa aj v prípade zodpovednosti advokáta v zmysle § 21 zákona č. 132/1990 Zb. rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného (klienta), je objektívne vyjadriteľná v peniazoch a je napravitel'ná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým peňažného. Uhradzuje sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). Skutočnou škodou je ujma, ktorá znamená zničenie, stratu, zmenšenie, zníženie či iné znehodnotenie existujúceho majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou a ktorá predstavuje majetkové hodnoty, ktoré treba vynaložiť pre uvedenie veci do predošlého stavu (pokiaľ nie je vylúčené). Ušlý zisk predstavuje zmarený majetkový prospech (prekazené zväčšenie alebo budúce rozmnoženie majetku poškodeného), ktorý bolo možné očakávať s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, no nenastalo v dôsledku škodnej udalosti.

c/ O *vzťah príčinnej súvislosti* (kauzálny nexus) ide pri priamej väzbe javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). Vzťah príčinnej súvislosti medzi výkonom advokácie a škodou spôsobenou klientovi je daný vtedy, ak je medzi výkonom advokácie a škodou klienta vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť advokáta nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti môže byť vždy riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať od všeobecných súvislostí a skúmať, konkrétne ktorá príčina

ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný – nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2007 sp. zn. 3 Cdo 32/2007).

II. Pre účely preskúmvanej veci dovolací súd v ďalšom rozlišuje skutkové okolnosti vyplývajúce zo spisu, ku ktorým došlo: **1/** od 8. februára 2000 (prevzatia výpovede z mandátnej zmluvy žalovanou) do 30. apríla 2000 (zániku právneho vzťahu založeného touto zmluvou) a **2/** od 1. mája 2000 (deň nasledujúci po zániku právneho vzťahu založeného mandátnou zmluvou) do 10. augusta 2000 (deň tvrdeného vzniku škody – uhradenia trov exekučného konania žalobcom).

1/ Dovolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu konštatuje, že sudy nižších stupňov v plnom rozsahu neobstarali dostatočné skutkové zistenia pre posúdenie danej veci, napríklad o tom, kto za žalobcu osobne odovzdal žalovanej 8. februára 2000 výpoveď z mandátnej zmluvy, ako prebiehalo toto odovzdanie a čo konkrétne bolo pri ňom dohodnuté – žalovaná vo vyjadrení k žalobe na č.l. 17 spisu totiž uviedla, že zo strany žalobcu bola pri osobnom doručení výpovede z mandátnej zmluvy upozornená, že „týmto dňom končí jej právne zastupovanie žalobcu a ďalej vo veci bude žalobcu zastupovať ich právnička“. Neúplné sú tiež skutkové zistenia súdu napríklad o priebehu a výsledku údajného stretnutia „právničky spoločnosti“ so žalovanou v marci 2000. Treba dodať, že i keď „právnička spoločnosti“ pred súdom poprela, že od žalovanej prevzala relevantný spisový materiál (č.l. 97 spisu), v rámci svojho prednesu nevyklúčila, že sa so žalovanou po vypovedaní mandátnej zmluvy stretla (ako vyplýva z č.l. 35 spisu, iba „odmietla odpovedať“ na otázku, či bola osobne v marci 2000 u žalovanej). Tieto skutkové otázky boli v danom prípade významné z hľadiska posúdenia, či žalovaná ako advokátka konala lege artis.

Obsah spisu v stave ku dňu jeho predloženia na rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní nepotvrďuje, že žalovaná v čase od 8. februára 2000 do 30. apríla 2000 svedomito a dostatočne dôsledne plnila povinnosti advokáta (§ 13 až 21 zákona č. 132/1990 Zb.), a to predovšetkým povinnosť dbať o ochranu práv a oprávnených záujmov klienta, využívať všetky zákonné prostriedky slúžiace záujmom klienta a informovať ho priebežne o stave konania, v ktorom ho zastupuje. Na druhej strane ale doterajší obsah spisu celkom nevyklučuje možnosť existencie dohody žalobcu a žalovanej o tom, že faktické zastupovanie žalobcu žalovanou končí už doručením výpovede z mandátnej zmluvy; relevantné skutkové zistenia však spis v tomto smere neobsahuje.

Pre prípad, že medzi žalobcom a žalovanou nebola osobitná dohoda o ukončení faktického zastupovania žalobcu žalovanou dňom 8. februára 2000 (ako o tom svedčí obsah spisu), dovolací súd uvádza, že pri poskytovaní právnej pomoci je prvoradý záujem klienta [viď tiež § 8 ods. 1 Zásad výkonu advokácie schválených konferenciou advokátov 11. decembra 1999 (ďalej len „zásady výkonu advokácie“)]. Advokát je povinný bezodkladne upovedomiť klienta o všetkých dôležitých skutočnostiach a úkonoch (viď bližšie § 9 zásad výkonu advokácie). Pokiaľ žalovaná vo vyššie uvedenom časovom rozmedzí nepodala žalobcovi žiadnu informáciu o veci, v ktorej ho zastupovala, nemožno považovať plnenie jej povinností súvisiacich s výkonom advokácie za postačujúce. Tak, ako jedným z prvotných úkonov advokáta vo vzťahu ku klientovi je prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby (viď tiež § 16 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci), má byť jedným z jeho posledných úkonov v súvislosti s ukončením zastupovania alebo obhajoby úkon advokáta, v rámci ktorého podá klientovi aktuálnu (záverečnú) informáciu o stave veci, v ktorej ho zastupoval. Po skončení zastúpenia je advokát povinný v primeranej lehote vrátiť klientovi doklady, ktoré mu zveril a iné doklady, ktoré mu patria (viď § 10 ods. 2 zásad výkonu advokácie). Po skončení zastúpenia je advokát povinný vec s klientom finančne usporiadať (§ 12 zásad výkonu advokácie).

Treba však zdôrazniť, že (v rámci už spomenutej postupnosti javov) nie každé zanedbanie, porušenie alebo nedostatočné plnenie povinností advokáta má za následok vznik jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú klientovi v súvislosti s výkonom advokácie. Samo pochybenie advokáta neznamená automaticky vznik škody na strane klienta. Zodpovednosť advokáta ani nie je daná v každom prípade, keď ním zastupovaný (obhajovaný) klient nebol

v určitom konaní úspešný. Zodpovednosť advokáta nastupuje len vtedy, keď neúspech klienta je dôsledkom porušenia povinností advokáta v súvislosti s výkonom advokácie. V danom prípade samo neinformovanie žalobcu žalovanou o priebehu a výsledku pojednávania 8. februára 2000, neúčast' žalovanej na vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa 11. februára 2000, ani nesplnenie povinnosti žalovanej podať žalobcovi v súvislosti so zánikom právneho vzťahu zastúpenia aktuálnu informáciu o stave konania vo veci, v ktorej ho zastupovala, nemohli mať za následok zmenšenie majetku žalobcu, ku ktorému v zmysle žaloby došlo až zaplatením trov exekúcie.

Medzi účastníkmi bolo sporné, kto mal v danom prípade oznámiť súdu zánik právneho vzťahu zastúpenia žalobcu žalovanou. Pri riešení tejto otázky treba vziať na zreteľ ustanovenie § 28 ods. 3 O.s.p., v zmysle ktorého odvolanie plnomocenstva účastníkom alebo jeho výpoveď zástupcom sú voči súdu účinné, len čo mu ich účastník alebo zástupca oznámili; voči iným účastníkom konania sú účinné, len čo im ich oznámil súd. I keď predmetné ustanovenie z pohľadu súdu priznáva rovnaké účinky oznámeniu účastníka a oznámeniu zástupcu, je uvedené oznámenie vždy predovšetkým na tom z nich, z iniciatívy ktorého stráca plnomocenstvo účinky. Je teda predovšetkým vecou účastníka, aby súdu oznámil odvolanie plnomocenstva; obdobne je hlavne na advokátovi, aby súdu oznámil, že klientovi zo závažných dôvodov vypovedal plnomocenstvo. Tento záver nepriamo vyplýva aj z ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 132/1990 Zb. (v zmysle ktorého je len advokát, ktorý vypovedal klientovi plnomocenstvo, povinný do 15 dní od doručenia výpovede plnomocenstva klientovi vykonať všetky neodkladné úkony, ak klient neurobí iné opatrenia) a tiež z ustanovenia § 33b ods. 6 Občianskeho zákonníka [podľa ktorého len vtedy, ak k zániku právneho vzťahu zastúpenia nedošlo na základe úkonu splnomocniteľa (ak splnomocniteľ zomrie alebo ak splnomocnenec vypovie plnomocenstvo), je splnomocnenec povinný urobiť ešte všetko, čo neznesie odklad, aby splnomocniteľ alebo jeho právny nástupca neutrpel ujmu na svojich právach]. Z obdobného náhľadu vychádza aj jeden z komentárov k Občianskemu súdnemu poriadku (viď Občianský soudní řád, Panorama, 1985, str. 184), v ktorom je vyslovený názor, že splnomocnenec po účinnom odvolaní plnej moci nemá už k splnomocniteľovi (z titulu zániku zastupovania na základe plnej moci) osobitné povinnosti.

V danom prípade nebolo súdu oznámené ani odvolanie ani vypovedanie plnomocenstva. Úkon smerujúci k ukončeniu právneho vzťahu založeného mandátnou

zmluvou urobil však žalobca. Pre to, aby tento úkon týkajúci sa *vnútorného* vzťahu žalobcu a žalovanej mal aj žalobcom sledované účinky voči súdu (*navonok*), bolo potrebné, aby súdu oznámil odvolanie plnomocenstva. Žalobca tak nepostupoval. Treba dodať, že zo spisu nevyplýva, že žalovaná mala zákonný dôvod vypovedať plnomocenstvo (viď § 17 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb.). Sama okolnosť, že žalovaná neoznámila súdu vypovedanie mandátnej zmluvy žalobcom alebo zánik právneho vzťahu zastúpenia žalobcu žalovanou, nemôže mať ale za následok vznik jej zodpovednosti za škodu, náhrady ktorej sa žalobca voči nej domáha.

2/ V čase od 1. mája 2000 už žalovaná (z pohľadu *vnútorného* vzťahu žalobcu a žalovanej) nebola zástupkyňou žalobcu, naďalej však (vzhľadom na to, že súdu nebolo oznámené odvolanie plnomocenstva účastníkom alebo výpoveď plnomocenstva zástupcom) zostala (*navonok* – vo vzťahu k súdu) subjektom, v prípade ktorého malo doručenie rozsudku súdu prvého stupňa za následok doručenie tohto rozhodnutia s účinkami pre žalobcu. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom súdov, že po 1. máji 2000 žalovanej z doručenia predmetného rozsudku nevyplynula žiadna povinnosť. I keď možno súhlasiť so žalovanou v tom, že voči žalobcovi nemala žiadnu zmluvnú povinnosť, lebo zmluvný vzťah medzi žalobcom a ňou v čase doručenia rozsudku súdu prvého stupňa neexistoval, a preto je vylúčená jej zodpovednosť za porušenie zmluvného záväzku (č.l. 17, resp. 45 spisu), nie je v uvedenom časovom období celkom vylúčená možnosť zanedbania inej než zmluvnej povinnosti a v dôsledku toho nastúpenie inej zodpovednosti žalovanej, a to zodpovednosti za škodu spôsobenú žalobcovi prípadným porušením povinnosti v zmysle Občianskeho zákonníka. Do úvahy prichádza medziiným napríklad porušenie preventívnej povinnosti v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je každý povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

Spomedzi skutkových okolností spadajúcich do tohto časového obdobia považuje dovolací súd za významné, že žalovaná prevzala 15. mája 2000 za žalobcu rozsudok Okresného súdu Michalovce z 11. februára 2000 č.k. 11 C 50/1995-241; tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 31. mája 2000. Obsah spisu opodstatňuje záver, že pokiaľ by žalovaná o prevzatí tohto rozsudku bezodkladne informovala priamo žalobcu, mal by zrejme možnosť podať proti nemu riadny opravný prostriedok (a nedošlo by k jeho odmietnutiu ako oneskorene podaného). Žalovaná o prevzatí tohto rozsudku ale žalobcu neinformovala; doručený rozsudok zaslala späť Okresnému súdu Michalovce, aj to až s odstupom vyše

mesiaca (20. júna 2000) s tým, že žalobcu už od 1. mája 2000 nezastupuje. Žalovaná, advokátka poskytujúca profesionálne odbornú právnu pomoc, sa podľa obsahu spisu v danej situácii spoliehala na to, že uvedený rozsudok jej bol doručený súdom „duplicitne“. Zrejme nepočítala s možnosťou, že súdu nebolo doručené oznámenie žalobcu o odvolaní plnomocenstva, a že v dôsledku toho prevzatím uvedeného rozsudku začne žalobcovi plynúť lehota na podanie odvolania, po márnom uplynutí ktorej už žalobca nebude mať možnosť podať riadny opravný prostriedok a rozsudok sa uplynutím lehoty určenej na plnenie stane vykonateľným (exekučným titulom). So zreteľom na postupný, na seba nadväzujúci, sled jednotlivých javov (príčin a dôsledkov), a tiež s prihliadnutím na individuálne okolnosti prejednávanej veci možno uzavrieť, že toto (ne)konanie žalovanej malo v porovnaní s ďalšími skutočnosťami uvádzanými žalobcom osobitný význam.

III. Súd v danom prípade vec neposúdili z aspektov, na ktoré poukázal dovolací súd vyššie (viď II. 2/) a záver, že žalovaná nemôže zodpovedať žalobcovi za spôsobenú škodu vyvodili – predčasne – len zo samej skutočnosti, že právny vzťah zastúpenia medzi nimi už od 1. mája 2000 neexistoval, pričom sa ale opomenuli zaoberať otázkou možnosti jej prípadnej zodpovednosti za škodu v zmysle Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na prieskumnú povahu konania o mimoriadnom dovolaní (so zreteľom na ktorú môže dovolací súd preskúmať len tie právne závery, z ktorých vychádza rozhodnutie súdu nižšieho stupňa) sa touto otázkou nemohol zaoberať ani Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že mimoriadne dovolanie je sčasti opodstatnené. Vzhľadom na to napadnuté rozhodnutia zrušil (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 O.s.p.) a vec vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Pre účely ďalšieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že ani žalobca sám ako účastník konania vedeného na Okresnom súde v Michalovciach pod sp. zn. 11 C 50/1995 nebol po jeho prejave smerujúcom k zániku právneho vzťahu zastúpenia dostatočne opatrný pri ochrane svojich práv. Dovolací súd poukazuje jednak na to, že žalobca súdu neoznámil odvolanie plnomocenstva, jednak na to, že v súlade so zásadou, že právo patrí bdelym (pozorným, ostražitým, bedlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, neodkladajú svoje rozhodnutia týkajúce sa uplatnenia práv na poslednú chvíľu, svoje procesné úkony pripravujú s dostatočným časovým predstihom, nespoliehajú sa

na náhodu, predvídajú aj možnosti vzniku komplikovaných situácií sťažujúcich výkon práv a ich uplatnenie v stanovených lehotách (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 248/2006), mal žalobca aj sám – osobitne po 1. máji 2000 – iniciovať prevzatie spisového materiálu od žalovanej, prípadne sa informovať na súde o stave konania, v ktorom jednostranne z vlastnej iniciatívy ukončil svoje zastupovanie žalovanou. Takto by zrejme, stále ešte s dostatočným časovým predstihom (skôr, než rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol znaky vykonateľného exekučného titulu) získal informácie nielen o už uskutočnenom vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa, ale aj o tom, že žalovaná neoznámila súdu vypovedanie plnomocenstva. Dovolací súd k tomu dodáva, že žalobca za určitých okolností mohol získať relevantné informácie aj inak – od „právničky spoločnosti“, ktorá (viď vyššie) nevylúčila, že sa so žalovanou po vypovedaní mandátnej zmluvy stretla.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. októbra 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková